

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

**YANGI O'ZBEKISTON: FAN,
TA'LIM VA INNOVATSIYA
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-TEXNIK ANJUMAN
MATERIALLARI TO'PLAMI**

**9-10-APREL
2024-YIL**

WWW.JBNUU.UZ

INFO@JBNUU.UZ

[JBNUU.UZ](https://www.instagram.com/JBNUU.UZ)

[JBNUU.UZ](https://www.facebook.com/JBNUU.UZ)

[@UZMUJIZZAXFILIALI](https://twitter.com/UZMUJIZZAXFILIALI)

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON
MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**YANGI O‘ZBEKISTON; FAN, TA’LIM VA
INNOVATSIYA**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-tehnika anjuman materiallari
to‘plami*
(2024-yil 9-10 aprel)

JIZZAX-2024

Yangi O‘zbekiston; fan, ta’lim va innovatsiya. Respublika ilmiy-tehnika anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali, 2024-yil 9-10 aprel. 789-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-tehnika anjuman materiallarida aniq-tabiiy fanlar, iqtisod, axborot texnologiyalari va ijtimoiy-gumanitar fanlardagi zamonaviy ilmiy-innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero ilm-fanning barcha sohalar bo‘ylab rivojlanayotgani va undagi samaradorlik xozirgi kunning dolzarb masalalaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislarini to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O‘ralov A.I.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), dots. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD) Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD) Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Karshiyev A.A., f.f.f.d.(PhD) Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD), katta ilmiy xodim Mustafaqulov M.A., f.f.f.d.(PhD) Ibragimov X.H., f.f.f.d. (PhD) Alibekov D.A., f.m.f.f.d. (PhD) Sharipov X.F., p.f.f.d.(PhD) Mingboyev U.X., p.f.f.d.(PhD) Norbekova B.Sh., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Jo‘rayev M.M., p.f.f.d.(PhD) Boltayeva M.J.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma’ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Kirish:

XXI asrda dunyo jadal rivojlanar ekan, barcha jahon davlatlarida farovonlik va taraqqiyot kelajagi sari olg'a intilish uchun ilm-fan, ta'lim va innovatsiyalar kuchidan foydalanishga intilmoqda. Bu rivojlanish jarayonida yurtimizdagi islohotlar hamda ularning samarali natijalarini e'tirof etish maqsadga muvofiqdir. Yangi O'zbekiston va undagi talim va fanga oid islohotlar va yutuqlar yangilanish va yuksalish yo'liga o'tayotgan o'zgarishlar chirog'i sifatida alohida ajralib turadi. O'zining boy tarixi va madaniy merosiga ega bo'lgan yurtimizdagi barqaror rivojlanish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va xalq farovonligini oshirish uchun ilm-fan, ta'lim va innovatsiyalar taqdim etayotgan imkoniyatlardan foydalanayotgan yangi avlodning ilmiy yutuqlari yurtimizning fan taraqqiyotidagi ko'rsatkichlarning oshib boryotgani Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan dadil islohotlar doirasida mamlakatimizda ochiqlik, modernizatsiya va bilan ajralib turadigan chuqur o'zgarishlar amalga oshirilmoqda.

Ilm-fan va undagi innovatsion tadqiqotlar ushbu o'zgarishlarning markazida bo'lib, aniq va tabiiy fanlar, iqtisodiyot, axborot texnologiyalar, ijtimoiy va gumanitar fanlardagi va kabi turli sohalarda taraqqiyot uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi. Yangi O'zbekiston g'oyasidagi asosiy maqsad ilmiy-tadqiqot va innovatsion ishlanmalarga sarmoya yotqizish orqali texnologiyalar va dolzarb ijtimoiy muammolarni hal qilish va rivojlanish uchun yangi imkoniyatlar ochishni maqsad qilgan.

Ta'lim Yangi O'zbekistonning porloq kelajak sari yo'lidagi yana bir tamal toshidir. Inson kapitalini tarbiyalash, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va bilimga asoslangan jamiyat qurishda ta'limning muhim rolini e'tirof etgan holda, hukumat ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, uning sifati va dolzarbligini oshirish bo'yicha keng qamrovli islohotlarni amalga oshiriloyotgani esa Yangi O'zbekiston g'oyasi ostidagi yana bir muvaffaqiyatdir.

Respublikamizda amalga oshirilayotgan bu yo'nalishdagi islohotlar samarasini yaxshilash, davlat va jamiyatning har tomonlama va jadal rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish, mamlakatimizni modernizatsiya qilish hamda hayotning barcha sohalarini liberallashtirish bo'yicha o'z yechimini kutayotgan muammolar yuqori salohiyatli ilmiy maktablar o'rtasidagi muhokamalar, munozaralar va ilmiy ma'ruzalar jarayonida o'z yechimini topadi. Anjumanda ilg'or fundamental va amaliy tadqiqotlarning natijalari, mamlakatimizning intellektual nufuzini oshirish hamda izlanishlar natijasini tijratlashtirish masalalari muhokama qilinadi.

Shu bilan birgalikda anjumanning asosiy maqsadlaridan biri, axborot kommunikatsiya texnologiyalari va dasturiy ta'minotlarini yaratishning ilmiy asoslarini takomillashtirish va ularni murakkab tizimlarni boshqarishda hamda ta'lim va ilmiy tadqiqot jarayonlarida joriy qilishning ilmiy, uslubiy va amaliy takliflarni ishlab chiqish, respublikamizda pedagogik kadrlar tayyorlash, yuqori malakali kadrlar tayyorlash istiqbollari hamda iqtisodiy sohalarida amalga oshirilgan islohotlarni yoritishdan iborat.

Anjumanning asosiy maqsadi O'zbekiston Respublikasini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish, ishlab chiqarish korxonalarini, ta'lim muassasalari va shuningdek, boshqa soha tashkilotlari oldida turgan vazifalarni yangi innovatsion yechimlarini taklif qilish, potentsial yechimlarini o'rganish orqali hal etishdan iborat. Bundan tashqari, konferentsiya ta'lim muassasalari va ilmiy-tadqiqot institutlarida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar natijalarini sinxronlashtirishga qaratilgan. Anjumanimizdagi ilmiy maruzalar orqali biz yosh tadqiqotchilar, doktorantlar va juda iqtidorli talabalarning ilmiy jamoatchilik bilan muloqot qilishlari uchun yangi yo'l ochishni kutmoqdamiz.

Anjuman natijasida professor-o'qituvchilar, talabalar, ilmiy xodim-izlanuvchi, mustaqil tadqiqotchi, tegishli sohalar olim va mutaxassislari o'rtasida o'zaro ilmiy-ijodiy hamkorlik muhitini hamda o'zaro fikr-mulohaza va tajriba almashishlari uchun sharoit yaratib beriladi, ularni fan-texnika taraqqiyoti yo'lida birlashtiriladi. Shuningdek anjumanda mamlakatimizning

6. Sultaniyazovich, Y. M., & Alisherovna, S. G. (2022). Differentiated Dietary Nutrition in the Process of Prenatal Fetus Development. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 3(3), 761-766.

XIZMAT KO'RSATISH SOHASI RIVOJLANISHINING ASOSIY YO'NALISHLARI

Abdullayeva Hilola Nutfilloyevna
BuxDU "Iqtisodiyot" kafedrası o'qıtuvchısı
hilolaabdullayeva24@gmail.com
Ravshanov Manuchehr Abdusalom o'g'li
BuxDU Iqtisodiyot va turizm fakulteti talabası
boysunrmm1@gmail.com

Annotatsiya: Xizmat ko'rsatish sohasi - mijozlarning ehtiyojlari, istaklari yoki intilishlarini qondiradigan xizmatlarni taqdim etish uchun mo'ljallangan texnologiya va tashkiliy tarmoqlar konfiguratsiyasi haqida ma'lumotlar berilgan.

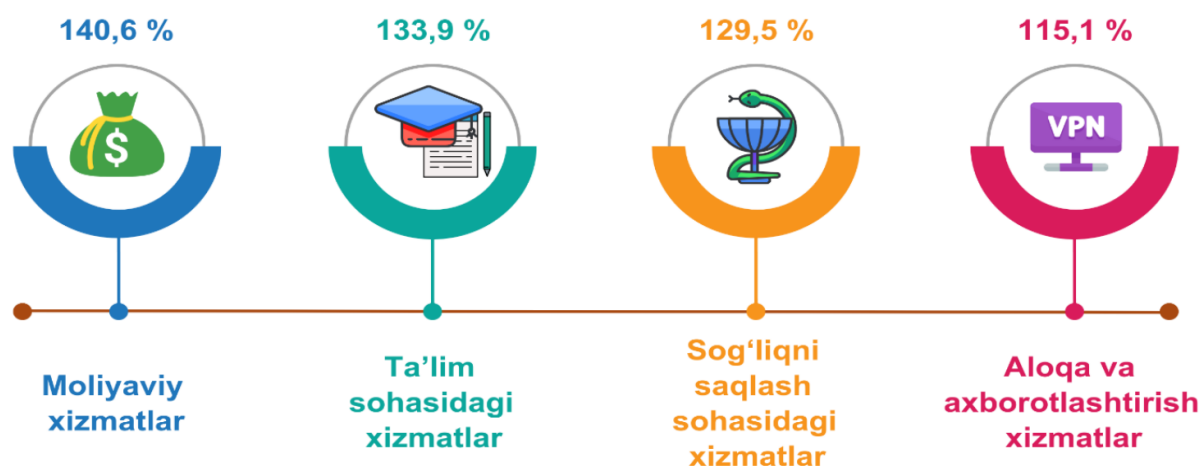
Kalit so'zlar: xizmat, iqtisodiyot, muassasa, xizmatlar sohasi, hududlar bozor xizmatlari, ishlab chiqarish

Xizmatlar sohasi bu –korxonalar, tashkilotlar, shuningdek, jismoniy shaxslar tomonidan ko'rsatiladigan turli xil turdagi xizmatlar, ishlab chiqarishni o'z ichiga olgan holda umumlashtirilgan toifadir.

Xizmatlar sohasi zamonaviy iqtisodiyotni rivojlanishining asosiy yo'nalishlari orasida ustunlik mavqegini egallaydi. Bu murakkab ko'p qirrali mexanizm bo'lib, savdo va transportdan tortib ta'lim va sug'urta xizmatlarigacha bo'lgan keng doiradagi faoliyatni qamrab oluvchi zamonaviy iqtisodiyotning istiqbolli tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Restoran va mehmonxona, sataroshxona va ta'mirlash ustaxonalari, sport klublari va ta'lim muassasalari, sayyohlik kompaniyalari, auditorlik va konsalting kompaniyalari, banklar, poliklinikalar, sanatoriylar, dam olish uylari - bularning barchasi xizmatlar sohasiga taalluqlidir.

Xizmatlar sohasining rivojlanish darajasi aholining hududiy va ijtimoiy harakatchanligini, yangi xo'jalik hududlarini o'zlashtirish, ishlab chiqarish samaradorligini va moddiy mahsulotlar iste'molini oshirishni ta'minlaydi.

Xizmatlar faoliyatining xilma xilligi, shuningdek, xizmatlar sohasidagi turli faoliyatlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar ushbu sohaning jadal rivojlanishi uchun omil bo'lib xizmat qiladi. Ichki talabni muvozanatli rag'batlantirish va mahalliy xizmat ishlab chiqaruvchilarni rivojlantirishga har tomonlama ko'maklashish bo'yicha ko'rilayotgan choralar xizmatlarga bo'lgan iste'mol talabining tarkibidagi o'zgarishlarni ta'minladi. Transport va mobil aloqa xizmatlari, oilaviy tadbirlar va dam olishni tashkil qilish, internet xizmatlari, maishiy, sog'liqni saqlash va ta'lim xizmatlariga bo'lgan talab ortdi. Deyarli barcha hududlarda ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmining o'sishiga ko'rsatilgan xizmatlar tarkibida moliyaviy va transport xizmatlari, savdo, aloqa va axborotlashtirish kabi xizmatlarning ulushini ortishi ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Eng yuqori o'sish sur'atlari moliyaviy xizmatlar (140,6 %), ta'lim sohasidagi xizmatlar (133,9 %), sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar (129,5 %), aloqa va axborotlashtirish xizmatlari (115,1 %) qayd etildi.

Yangi Oʻzbekistonning iqtisodiy rivojlanish bosqichida xizmatlar sohasini jadal rivojlantirishga alohida eʼtibor qaratilmoqda.

Jumladan, 2022 yilda qabul qilingan «Xizmatlar sohasini qoʻllab-quvvatlashga oid qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida»gi Prezident qarori sohada kichik korxonalar va mikrofirmalarni imtiyozli kreditlash, imtiyozli soliq stavkalarini joriy etish, yangicha xizmat turlarini tashkil etish yuzasidan infrastrukturnalarni yaxshilash hamda tadbirkorlarni moliyaviy qoʻllab-quvvatlash orqali xizmatlar xajmini yanada kengaytirish uchun ragʻbat boʻlmoqda.

Olib borilgan chora-tadbirlar natijasida yalpi ichki mahsulot hajmi joriy yilning I yilligida 469,6 trln. soʻmni tashkil etib, oʻtgan yilning mos davriga nisbatan 5,6 foizga oʻsdi.

2023 yilning yanvar-iyun oylari yakunlariga koʻra, YaIM tarkibida katta boʻlmagan oʻzgarishlar kuzatilgan boʻlsada, YaIM (YaQQ) tarkibida xizmatlar sohasining ulushi 44,1 % dan 47,1 % ga oshganini koʻrishimiz mumkin. YaIMning boshqa tarmoqariga nazar tashlaydigan boʻlsak, jumladan, qishloq, oʻrmon va baliqchilik xoʻjaligining ulushi 20,9 % dan 20,1 % ga, sanoatning ulushi 28,0 % dan 26,3 % ga, qurilish tarmogʻining ulushi 7,0 % dan 6,5 % ga kamaydi.

Ushbu YaIMda tarmoqlarning yalpi qoʻshilgan qiymatlarining hajmi 444,4 trln.soʻm boʻlib, tarmoqlar kesimida quyidagicha ulushni tashkil etadi:

Yuqoridagi raqamlarga asosan, iqtisodiy faoliyat turlari boʻyicha YaIMda eng yuqori ulush xizmatlar sohasida oʻz ifodasini topmoqda.

Joriy yilning oʻtgan 8 oyida tarmoqlar kesimidagi oʻsish koʻrsatkichlari 2022 yilning mos davriga nisbatan oʻzgarishlari quyidagicha aks etgan:

- xizmat koʻrsatish sohasi + 58,7trln.soʻmga;
- qishloq, oʻrmon va baliqchilik xoʻjaligi + 12,9 trln.soʻmga;
- sanoat sohasi + 12,6trln.soʻmga;
- qurilish sohasi + 3,3 trln.soʻmga oshgan.

Iqtisodiy tarmoqlarda xizmatlar sohasining o'sish sur'ati yuqori bo'lganligi sababli, ushbu sohadagi o'zgarishlar hamda rivojlanishlar kelgusida ham yanada o'sishi prognoz qilinmoqda.

Xizmatlar sohasi o'sish tendensiyasi-davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyat va sharoitlardan oqilona foydalanish bilan birgalikda, sohaga keng qamrovda tadbirkorlarni jalb qilish va bu orqali aholi bandligini ta'minlash kabi muhim ahamiyat kasb etuvchi omillar yotadi.

Shuningdek, joriy yilning yanvar-avgust oylarida xizmatlar sohasida 40 168 ta (2022 yilning yanvar-avgust oylariga nisbatan 2 244 taga ko'p tashkil etilgan) kichik biznes sub'yektlari tashkil etilib, 1 sentyabr holatiga ushbu sohada faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar soni 336 613 taga yetdi.

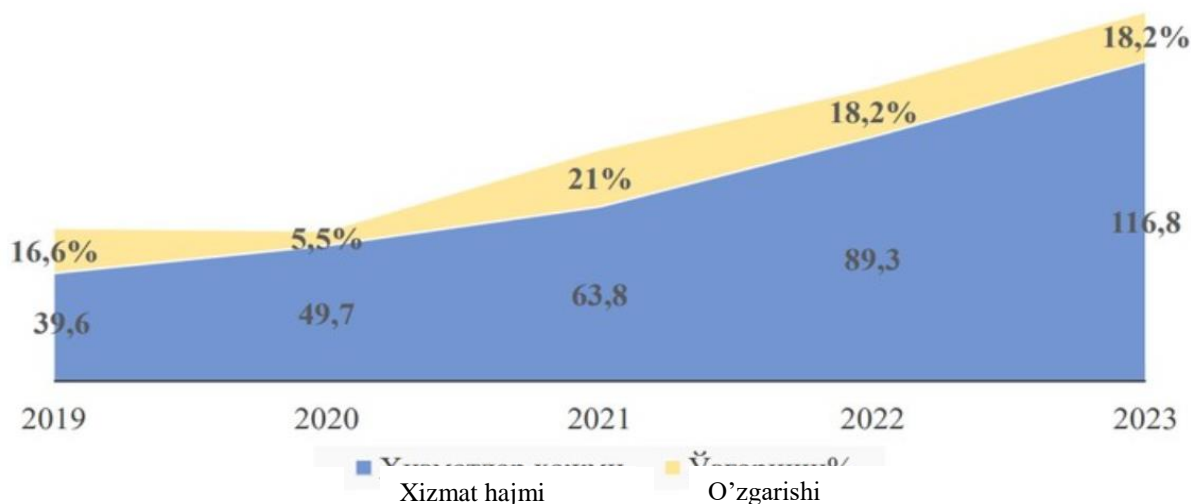
Respublikamizda joriy yilning o'tgan 8 oyida xizmatlar hajmi 288,4 trln. so'mni tashkil etib, o'tgan yilning mos davriga nisbatan 112,5 foizga, aholi jon boshiga ko'rsatilgan xizmatlar hajmi esa 110,1 foizga o'sib, 7,9 mln. so'mga yetgan.

Bugungi kunda, mamlakatimizda faoliyat yuritayotgan korxonalarning 70,4 foizi xizmatlar sohasiga to'g'ri kelmoqda hamda jami band bo'lgan aholining 55 foizidan ortig'i xizmatlar sohasida ishlab kelishmoqda.

Toshkent shahrida xizmatlar sohasini rivojlantirish bo'yicha tegishli choralarni ko'rish maqsadida Toshkent shahar hokimligi «O'zmilliybank» AJ bilan birgalikda mas'ul etib belgilangan so'ng, amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida quyidagilarga erishildi.

Jumladan, 2023 yilning 8 oyligida korxonalar va tashkilotlar tomonidan jami 116,8 trln.so'mlik xizmatlar ko'rsatildi. O'tgan yilning mos davrida ushbu ko'rsatkich 89,3 trln.so'mni, davriy o'sish esa 18,2 foizni tashkil etdi.

Xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari

Xizmat ko'rsatish sohasi keng qamrovli va aholi hayotida muhim o'rin tutadi. Bu sohada yangi ish o'rinlarini kam xarajat bilan va tez muddatda tashkil etish mumkin. Aholi daromadlarining real o'sishi ham avvalo xizmatlar rivojida seziladi.

Joylarda tadbirkorlar bilan o'tkazilgan uchrashuvlarda yangi xizmat turlarini yo'lga qo'yish bo'yicha murojaatlar, tashabbuslar ko'p bo'lmoqda. Ular asosida viloyat, tuman va shahar hokimliklari joriy yilda xizmatlar sohasida 59 trillion so'mlik 42 mingta yangi loyihani amalga oshirish, 150 mingta doimiy ish o'rni yaratish bo'yicha rejalar belgilagan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva, H. (2023). BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI REJALASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ

- ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 37(37). извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10166
2. Abdullayeva, H. (2023). Innovative Approaches to the Use of Digital Technologies in the Economy. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 27(27). извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/8646
 3. Abdullayeva, Hilola. "O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOTINING RIVOJLANISHIDA YA'IM NING HISSASI." ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz) 32.32 (2023).
 4. Nutfulloyevna, A. H. . (2022). Innovative Approaches to the Use of Digital Technologies in the Economy. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(12), 141–144. Retrieved from <https://inovatus.es/index.php/ejine/article/view/1346>
 5. Abdullayeva, H. (2021). QISHLOQ XO'JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISH HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 7(7). извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/3820
 6. Niyozova, I. (2023). MAMLAKATIMIZDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARISH. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.Uz), 39(39). извлечено от http://journal.buxdu.uz/index.php/journals_buxdu/article/view/10395
 7. Niyozova I. Mechanism of Implementation of Mandatory Health Insurance in Uzbekistan under Conditions of Increasing Integration Processes //Центр Научных Публикаций (Buxdu. Uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.
 8. Сайфуллаева М. ВЛИЯНИЕ ПРОЦЕССА КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ НА НАУКУ //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 1762-1765.
 9. Сайфуллаева М. DIGITALIZATION OF THE MODERN SYSTEM OF HIGHER EDUCATION //Журнал Инновации в Экономике. – 2022. – Т. 5. – №. 3.

EVALUATION OF GREEN BUILDINGS BASED ON NEURAL NETWORKS

prof. A.R. Akhatov

ass. Sh.Sh. Yarmatov

Samarkand State University named after Sharof Rashidov, O'zbekiston

Sherzod2601@gmail.com

Annotation: This article explores the application of neural networks in the evaluation of green buildings. With the increasing global focus on sustainability, green building practices have become crucial in mitigating environmental impact. Neural networks offer a promising avenue for analyzing various aspects of green buildings, including energy efficiency, material usage, and environmental footprint. The article discusses the importance of green building evaluation, introduces neural networks as a tool for analysis, and presents case studies highlighting the effectiveness of this approach.

Keywords: Green buildings, Sustainability, Neural networks, Evaluation, Energy efficiency, Environmental impact.

Introduction

The construction industry plays a significant role in shaping the environmental landscape, contributing to a considerable portion of global energy consumption and greenhouse gas emissions. In response to growing concerns about climate change and resource depletion, the concept of green buildings has gained traction in recent years. Green buildings prioritize sustainability by incorporating environmentally friendly design, construction, and operation practices.